Mevcûd Selefîlik Hakkında (Birkaç) Kelime

Bütün hamdler Allah (Celle Celaluhu)'a aittir. Salat ve Selam da Allah'ın Resulu, Ali ve Ashabının üzerine olsun.

Faziletli, Büyük üstad, Asilzade, Allame, Seyyid Muhammet Zahid el-Kevseri'ye selam, hürmet ve ta'zim ile…

Bundan sonra…

Keremli mektubun ve pek kıymetli hediyen bana ulaştı. Buna sevindiğim kadar hiçbir şeye sevinmedim. Zannımca sen bana Şeyh Abdülbaki Sürur Naim'le beraber olduğumuz gün, bir kısım Hindistan Âlimlerinin İbnü Teymiyye'nin felaket ve zellelerini dile getirdiklerini ve bu zellelere birçok cevaplar verdiklerini söylemiştin. Ve hatırladığım kadarıyla bu kitabın bir ara senin yanında olduğunu ve onu Âsitane veya buna benzer bir yerde bıraktığını söylemiştin. Bu (kitaba ulaşmak) uzun zamandan beri (var olan) bir isteğimdir. Hindistan'da Abdü'l-Hayy el-Leknevi ve Abdü'l-Hak ed-Dihlevi gibi çeşitli dallarda muhakkik kimseler vardır. Şayet (bahsini yaptığın) bu kitap bu zatlardan birine aitse muhakkak (konuyla alakalı bütün mes'eleleri) toplamış ve muhafaza etmiştir. Üstelik sizin basımını icra ettiğiniz kitaplar yeterli ve (kafasında şüphe olan kimselerin hastalık mahiyetindeki düşünceleri için) şifa vericidir. Allah Teâla sizleri Mücahid ve Muhlis kimseleri mükâfatlandırdığı şeklin en güzeliyle mükâfatlandırsın.

Muhakkak sen, -Allah seni onun İcmaı yarıp akli ve nakli olan şeylerle çarpıştığı felaketlerinden korusun- (bütün bunları) zikredip, kendisine ve talebesi İbnu'l-Kayyim'e ait kitablardan kaynaklarını belirttin. Fetava'sının sonunda basılmış olan "el-Akaid" indeki risalelerinden, "Minhacu's-Sünne", "Muvafakatu'l-Ma'kul ve'l-Menkul","Resail-i Kübra" sında ve bunun dışındaki eserlerinde yazdıklarından sonra bu konuda mükabere[1] yapmanın manası yoktur. Elbette ki o -Allah ona kolaylıkla muamele etsin- fırsat elverdiği müddet, bütün hissiyatıyla hüküm verdiği ve katında dinin tamamı haline gelen inancını yazmak ve bu (tarz) şaz görüşleri ve sapık inançlarını yaymaya düşkün birisiydi. Üstelik bu görüşlerinde (zahir üzerine) donakalmak, inkâr, karıştırma ve saldırılar bulunmasına rağmen…

Aynı şekilde talebesi İbnu'l-Kayyim de hocasının şaşırdığı bu (haktan) sapmış görüşlerine düşkündü. Hatta o—ruhlara hoşluk veren faydası çok- Kitabu'r-Ruh' unda âşık olduğu bu ahmakça görüşlerini (zikretmeyi) unutmamıştır. "el-Cuyuşu'l-İslamiyye fi'r-Reddi ale'l-Cehmiyye" (ehl-i sünnet'i kasdediyor) isimli kitabına gelince; (bu kitabta) sıkıntı olmaksızın ondan nakil yapmıştır. Her ne kadar (bu kitabın) sonunda hocası İbnü Teymiyye'ye aid, yazdıklarının tamamından i'tidal/ orta yola en yakın olan bir risale bulunsa da…

Bu (esere) vakıf olmanı isterim.

Bir gün ben -Allah rahmet eylesin- Şeyh Abdülbaki Surur ile beraberdim. Kendisi İbnü Teymiyye'yi seven ve görüşlerinden hoşlanan birisiydi. Şu kadarı var ki o (aynı zamanda) akıllı biriydi. Biz onun bu sevgisi ve (İbnü Teymiyye'nin görüşlerinden) hoşlanmasına takılınca o: "İbnü Teymiyye büyük bir imamdır. Bilmiyorum neden İnsanlar ona uymaz ve cumhur niçin onun sözüyle hükmetmez" dedi. Ben de ona en basitinden şöyle dedim: Ben her halükarda İbnü Teymiyye'ye uymuyorum. Çünkü ben içtihat derecesine ulaşmış isem kendimden başkasına uymam. Şayet ulaşmamışsam Cumhurla birlikte olurum. Onları Terk edip tek kalanla değil. Zira bu (söylediğim), dinde en ihtiyatlı olan ve akıl ile nakle en yakın olandır. (Üstad)-Allah ona Rahmet etsin- bu söylediklerime razı oldu ve taaccüb etti. Sonra ona dedim ki: İbnü Teymiyye benim gözümde imam olmaya elverişli değildir. Çünkü hakiki imamlık bu şekilde kendisini yücelten birisinin ulaşabileceği bir şey değildir. Zira o kendini yücelttiğinde; nefsinin görüşlerine tabi olur ve nefsini kötülemez. Böylece geri dönüşü olmaksızın nefsinin arzularıyla hareket etmiş olur. Her kim de hevasına tabi olursa bildiği ve bilmediği cihetten Allah'ın yolundan sapmış olur. Ve herkim nefsini yüceltirse, istesin veya istemesin Mü'minlerin yoluna tabi olamaz.

Lakin hidayet imamları böyle değildiler. Hayrın kendilerinin dışındaki ümmetin âlimlerinde olduğuna inanır ve kendilerine hatayı ihtimalli görürlerdi. Dolayısıyla onlar övünmez, sövmez, kötülemez, (kimseyi) akılsızlığa ve küfre nisbet etmezlerdi. Böylece –Peygamberlerin varisleri olan- onlar, farklı annelerin, babaları bir olan oğulları olduklarını bilerek bir birini medhü sena eden resullere en çok benzeyen oldular. Neticede onlar buğzun her şeyi alıp götürdüğünü, Müslümana eziyyetin büyük günahların en büyüğünden olduğunu, Resulullah Sallallahı Aleyhi ve Sellem'in sevdiği ve dinin tamamından en büyük maksadın mü'minler arasında ülfet ve mahabbet olduğunu bildikleri halde "Ey Rabbimiz! Bizlere ve önden iman ile bizi geçmiş olan kardeşlerimize mağfiret buyur ve gönüllerimizde iman etmiş olanlara karşı kin tutturma" [2] diyerek hakiki mü'minler ve peygamberin hakiki varisleri oldular. Onlar nefislerini itham edip kendilerine su-i zanda bulunur, başkalarına hüsn-i zan ederlerdi. Bu sebeple onlar görüşlerinde ihtilaf etseler ve tartışma mevzularında zıt düşseler dahi cennet ehli gibi göğüslerinden kinin soyulması sebebiyle bir birlerini sevip öven kimseler oldular. İşte o (İmam) eş-Şafii ki (İmam) Malik'e görüşünde muhalefet etmesine rağmen "Ulema zikredildiğinde Malik yıldızdır" diyor. Ve İmam Ahmet-ki o (İmam Ahmet) kendisinin dışında bir mezhep edinen talebesidir-(İmam eş-Şafii onun) hakkında:

Ahmet seni sen Ahmed'i ziyaret ediyorsun dediler.

Faziletler onun menzilinden ayrılmaz dedim.

Beni ziyaret ederse üstünlüğü sebebiyledir.

Ben onu ziyaret edersem fazileti içindir.

İki halde de fazilet ona aiddir

Bilakis onların bazısı hidayet imamlarından olduğunu bilerek

bazısını taklid ederdi. İmam Ebu Yusuf'un (ehlince) Malum olan kuyu meselesinde "Hicazlı kardeşlerimizi taklid ederiz" dediği gibi… Muhakkak ki İmam Malik insanları Muvatta üzerine yönlendirmekten sakındı. O (Muvatta) İmam Malik'e göreydi.[3] Lakin o kendi dışındaki ulemaya hürmet etmiş, hayrın onlarda olduğuna kanaat etmiş ve doğrunun onlarla beraber olmasına ihtimal vermiştir.

Vera sahibi olmayan, ihtiyatlı davranmayıp kötüleyen, söven ve başkasıyla alay edip kendisini yücelten, Sevilmeyen enaniyyet/benlik'in, bu sersemlik ve kendisine beliren her şeyde bu aceleciliğin zatında bulunduğu kimse ise insanların imametten en uzak, cehalet ve hataya en yakın olanıdır. Ve onlar, hevanın kör ve sağır ettiğini, nefsin çokça kötülüğü emrettiğini,[4] insanın zayıf yaratıldığını[5], her bilenin üzerinde daha iyi bir bilenin olduğunu[6], size ilimden ancak az bir şey verilmiştir (düstûrunu) bilip de bu sebeple takvadan en yüce zirveye ve ihtiyattan en yüksek dereceye ulaşarak nefislerini itham edip ilmin sonunun olmadığını bildikleri halde tevazu eden(âlim)lerin bakışlarının geniş olması gibi, nazarları geniş olmayan ve akılları olgunlaşmamış cahil ve çocuklara Allah'ın yarattıkları içerisinde en çok benzeyenler olmuşlardır. İşin Allah'ın kudretinde olduğunu; verdiği şeyi kimsenin engelleyemeyeceğini ve engellediği şeyi de kimsenin veremeyeceğini bildikleri halde beşeri nefislerin en yüce mahaldeki kıymetlerinibildiklerinden dolayı zandan çok sakınmışlar, kendilerini övüp başkalarını küçük görmemişlerdir.

Bu büyük âlim İbnü Teymiyye'yi Aceleciliği – hafif meşrepliği demiyorum- düşünmeden konuşmaya götürmüş ve o da Buhari'de bulunmasına ve kendisininde bunu hıfzetmiş olmasına rağmen namazda Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e salat etme rivayetlerinden hiçbir rivayette "İbrahim ve Âl-i İbrahim" zikrinin bulunmadığını söylemiştir.

El-Münziri ve başka (hadis) hafızları (nın) "Sahihtir" demesine rağmen Salat-ı Tesabîh hadisinin güvenilir olmadığını ve amel edilemez olduğunu söylemiştir. Aşure günü (kişinin) aile(si) üzerine genişlikte bulunmasına dair hadise "Mevzu/ uydurmadır" demiş ve Suyutî bu hususta yazdığı bir risaleyle ona cevap vermiştir. Sübkî'nin Şifau's-Sikam"ında açıkladığı gibi "Sahih" olan "Ziyaret" hadisini ve başka şeyleri inkâr etmiştir. Üstelik o (hadis) hafızlar (ın)dandır ve meziyetleri içerisinde en meşhur özelliği muhaddis olmasıdır. Ne var ki acelecilik kişiden doğruluğu gideriyor, düşünmeden konuşmak da basiret gözünü kör edip aklın gözünü çıkarıyor. Şu kadarı var ki ben İbnü Teymiyye ve İbnu'l-Kayyim'in çok büyük iyilik ve güzelliklerinin, meşhur durumlarının, teşekküre şâyân çalışmalarının, ince tahkiklerinin, düzgün araştırmalarının olduğunu itiraf ediyorum. İnsaflı bir âlime gerekli olan kötülüklerin kendisinden iyilikleri örtmemesi ve iyiliklerin de kötülükleri gizlememesidir. İnsan bütün çelişkilerle zıtlıkların mahalli ve acaip şeylerle garip şeylerin (kendisinde) bir araya geldiği bir varlıktır.

Beni ma'zur kabul etmeni ümit ediyorum: İctihad iddiasında bulunan şu kötü ahlaklı kimselerden gördüğümüz (manzara) karşısında öfkemiz kabardı ve gadabımız galeyana geldi. İmamları İbnü Teymiyye'nin sözlerini tekrarlayıp duruyor ve kitapla sünneti çokça zikrediyorlar. Hâlbuki onlar bu ikisinden insanların en uzak olanıdırlar.

Bir fırka ki hadis iddiasındalar

Lakin hadis[7] anlamaya yanaşmıyorlar.

Şayet akletseler kendilerinin, hiçbir hidayet ve basiret olmaksızın İbnü Teymiyye'yi taklid eden kimseler olduklarını bileceklerdir. Bunlar mü'minleri tekfir edip Müslümanlara düşmanlık yapmak suretiyle insanların cehalet bakımından en büyükleri (batıl bir şeyi) iddia (etmek) bakımından da en yüceleridirler. Hiç şübhe yok ki bunların dedeleri Hariciler Ali İbnü Ebi Talib'i tekfir etmiş ve en yüce dedeleri Zü'l Huveysıre Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'ye itiraz etmiştir.

Her kim başköşede görülmeyi çok ister ve "bilmiyorum" demek istemezse belasını bulmuş demektir.

Durumu bu olan kişi, kendisi için şöyle denilmeye ne de layıktır:

Cahilsin ve cahil olduğunu bilmiyorsun

Bilmediğini bilmen için bana kim yardım edecek?

Üstad, İmam, Şeyh Muhammed Abduh'a gelince; o her türlü övgü ve yüceltmeden müstağni ve (onu överek) sözün uzatılmış olmasından büyüktür. Biz onun "el-Akaidu'l-Adudiyye" haşiyesinde müsabaka ettiğini ve neredeyse onu geçeceğini görüyoruz. Lakin biz onun bu şekilde bir aklî felsefî terbiyeyle terbiye olmasına rağmen nasıl her gürültü koparan Avrupalı'nın peşinde gittiğine ve hiçbir tenkid ve elemeye tabi tutmadan onun sesini yankılandırdığına taaccüp ediyoruz. Bazı kere (Abduh'un onların sözünü tekrarladığı yer) zan, tahmin, farz ve takdir mahalli oluyor. Kimi zaman bunun için sarih ayetleri ve sahih sünnetleri istihsan mahallinden ayrılmadan ve açık bir delil ikame etmeden önce tevil ediyor. Ömrüne yemin olsun ki bu (durum) insanda bulunan zafiyeti en büyük bir temsille gözler önüne seriyor. Ve kalblerin Rahman'ın parmaklarından iki parmağının arasında olduğu, insanın zayıf yaratıldığını doğruluyor. Bu görüşleri sayıp dökmeye gerek yoktur, zira "Menar" da bunlardan çok şey vardır.

Zannediyorum ben kelamı uzattım yahut usandırdım. Lakin bu (anlatıla)nlar sıkıntılı birinin dertleridir. Allah Tealâ'dan Hüsamettin el-Kudsî (Allah onu ismi gibi yapsın) ve sizin gibi mücahid ve muhlislerin sayısını artırmasını isteyerek bu kadarla yetinelim. Sizde bulunan niyet ve cihad mikdarınca Allah sizleri Garip bir hale düşmüş olan İslâm'dan dolayı hayırla mükâfatlandırsın.

Bitirmeden önce; sizde bulunan olgunluk, ilim ve üstünlük miktarınca size hürmetlerimi ve tazimlerimi gönderiyorum.

Yusuf ed-Dicvî, 29 Cemadi es-Saniye, 1348

Terüme: Ömer Fâruk KORKMAZ

[1] Mükabere: İlmi bir meselede doğruyu ortaya çıkarma gayesiyle değil de sırf hasmı susturma amacıyla tartışma yapmak anlamında kullanılır. Bkz. Seyyid Şerif el-Cürcani, et-Ta’rifat,

[2] Kur’an, el-Haşr, 6

[4] Kuran, Yusuf 53

[5] Kur’an, Nisa 28

[6] Kur’an, Yusuf 76

[7] Buradaki hadis kelimesi söz manasında olup ayet-i kerimeden iktibas edilmiştir. (Mütercim)